

Financování územních samospráv ve Velké Británii, Švédsku, Norsku a Finsku

JUDr. Bc. Libor Kyncl
libor.kyncl@law.muni.cz

Ústav práva a technologií, PrF MU

Témata k semináři

- Financování územních samospráv ve:
 - Velké Británii
 - Švédsku
 - Norsku
 - Finsku

Co je územní samospráva?

- = druh samosprávy na teritoriálním základě
- nezávislá od státu a státní správy – samostatné právnické osoby veřejného práva
- stát na územní samosprávu přenáší své příjmy, práva a povinnosti
- územní samospráva může za určitých podmínek vyvíjet podnikatelskou činnost, ale ta není jejím primárním cílem, primárním cílem zajišťování veřejných potřeb na daném území

Obecné dělení územní samosprávy

- 1) územní samosprávné celky nižšího stupně
(obce, districts, komuny)
- 2) územní samosprávné celky vyššího stupně
(kraje, counties, okresy, departementy)

!! významy jednotlivých názvů se mohou lišit mezi jednotlivými státy, i když český překlad je shodný - ÚSC nižšího stupně x ÚSV vyššího stupně

Financování územních samospráv

- **Příjmová strana**
- - daňové a poplatkové příjmy (i za úkony samosprávy) – buď vybírané přímo municipalitou nebo vybírané státem a převedené na municipalitu
- - příjmy z podnikatelské činnosti
- - ostatní příjmy – např. dotace a podpory z Evropské unie, půjčky, emise dluhopisů...
- - zdroj příjmů (např. poplatník) nerozhoduje o jejich rozpočtovém určení
- vs.
- **Výdajová strana**
- - personální výdaje, výdaje na zboží, výdaje na služby...
- - splátky úvěrů, vyplácení nominální hodnoty dluhopisů
- - výdaje jsou určeny na konkrétní účel (rozpočtové určení)

Evropská charta místní samosprávy

- Evropská charta místní samosprávy
- přijata 15. 10. 1985
- v rámci Rady Evropy
- Velká Británie, Norsko, Švédsko, Finsko i ČR jsou signatáři charty
- Obecná účinnost od 1. září 1988
- V českém právu: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb. o Evropské chartě místní samosprávy, přijaté ve Štrasburku dne 15. října 1985, ve znění pozdějších předpisů.

Velká Británie, samospráva

- britská měna: GBP - britská libra
- Místní samospráva:
- 1) farnosti – nejnižší, ne všude, např. nejsou v tzv. „Velkém Londýně“ a mimo Anglii
- 2) districts (kraje) - nejnižší úroveň
- 3) counties (hrabství) - nejvyšší úroveň:
- <http://www.picturesofengland.com/mapofengland/counties-map.html>
- Odlišné zejména pro Skotsko, kde jsou unitary authorities (district je zároveň county) x Wales (districts + counties)

Velká Británie, důchodové daně

- **Neexistuje** dvojí zdanění místní daní z příjmů – rozdíl proti Finsku a Švédsku
- Tvoří minimální část příjmů ÚSC
- Progresivně klouzavá sazba DzP ve výši 20% - 50 % s výjimečnou sazbou 10% pro nízkopříjmové skupiny s ročními příjmy do 2.560 GBP
- Pro informaci: sociální pojištění ze závislé činnosti – 8,4 % - 10,0 % z-ec + 8,9 % - 11,9 % z-el = 17,3 % - 21,9 % celkem – není však příjmem ÚSC

Velká Británie – transferové daně

- Daň z převodu nemovitostí – property transfer tax – ve výši 1 – 4 %, základ daně je cena nemovitosti
- Dědická daň – lineární sazba, platí se z hodnoty dědictví přesahující 300.000 GBP, platí se 40 % z hodnoty dědictví a 20 % z některých darů 7 let před smrtí zůstavitele (obojí nad stanovený limit)

Velká Británie, majetkové daně

I

- Zdanění nemovitostí – část výnosů z daně z nemovitostí plyne do místních rozpočtů, část do státního rozpočtu
- Daň z nemovitostí č. 1: Council Tax – zdanění nemovitostí obecně – výjimky z této daně se liší pro jednotlivé země (Skotsko, Anglie, Wales, Severní Irsko), zavedena od 1. 4. 1993 (dříve tzv. Community Charge)
- - konstantní sazba daně pro jednotlivé valuation bands
- - valuation bands se rozdělují podle časové ceny nem.

Velká Británie, majetkové daně

II

- Daň z nemovitostí č. 2: Uniform Business Rate – pouze nemovitosti sloužící k podnikání – česky jednotná obchodní daň – 48,1% ze základu daně v Anglii, 48,9 % ze základu daně ve Walesu
- Council Tax a Uniform Business Rate tvoří dohromady více jak 99% příjmů ÚSC

Velká Británie – ostatní příjmy rozpočtů ÚSC

- cca 50% příjmů rozpočtů ÚSC ve Velké Británii jsou daňové příjmy
- cca 10% příjmů rozpočtů ÚSC ve Velké Británii jsou kapitálové příjmy
- cca 40% příjmů rozpočtů ÚSC ve Velké Británii jsou příjmy z pokut, poplatků a nevýrobních prodejů

Velká Británie – prioritní oblasti výdajů samosprávy

- vzdělávání a školství
 - údržba cest, chodníků, parků a jiných veřejných prostranství, zabezpečování veřejného osvětlení a parkovišť
 - správa rekreačních zařízení, hřbitovů, památníků
 - místní policie
-
- výdaje (i příjmy) samosprávy tvoří 12,7% britského HDP

Švédsko - samospráva

- švédská měna: SEK - švédská koruna
- Místní samospráva:
 - 1) okresy (kommun) – 290 celkem - centrem okresu je obvykle obec/město, ale obec nemá samostatnou samosprávu
 - 2) hrabství (Län) – 21 celkem
 - - obce samotné nemají zvláštní samosprávu
 - - reforma samosprávy v roce 1996
 - - rozpočtově autonomní samospráva

Švédsko – důchodové daně

- Místní daň z příjmů – pouze fyzické osoby u příjmů ze závislé činnosti a podnikání – lineární sazba obvykle okolo 31,6%, stanovuje municipalita – hlavní příjem místních rozpočtů
- Dvojí zdanění příjmů – zároveň s daní z příjmů vybíranou státem (progresivně klouzavá sazba ve výši 20% - 25%)
- Místní daň z příjmů právnických osob není stanovena
- Pro informaci: sociální pojištění ze závislé činnosti - 7 % z-ec + 10,21 % z-el = 17,21 % celkem – není však příjmem ÚSC

Švédsko – transferové daně

- Od 1. 5. 2005 neexistuje ve Švédsku dědická a darovací daň – dříve tvořily příjem místních rozpočtů
- Daň z převodu nemovitostí placena pouze právníckými osobami - lineární sazba ve výši 4.25 %
- základem daně je vyšší z těchto dvou hodnot:
převodní cena a odhadní hodnota nemovitosti
- Dále se platí se kolkovné (tzv. stamp duty) při nákupu nemovitosti na hypotéku - lineární sazba ve výši 2% z hodnoty úvěru - placena jednorázově při uzavření hypotečního úvěru - placeno státu

Švédsko – majetkové daně

- Net wealth tax (daň z čistého bohatství) – i z majetku v zahraničí – není příjmem ÚSC
- Daň z nemovitostí 1% pro byty a nebytové prostory a pro nepronajímané komerční prostory, 0,5 % pro pronajímané prostory (komerční i obytné) a pro průmyslové prostory (továrny atp.) - základ daně 75% odhadní hodnoty nemovitosti, pro nové stavby do 5 let od jejich postavení pouze 50% - placené ÚSC

Švédsko – další příjmy rozpočtů ÚSC

- 80% příjmů rozpočtů ÚSC ve Švédsko jsou daňové příjmy
- méně než 10% příjmů rozpočtů ÚSC ve Švédsku jsou kapitálové příjmy
- přes 10% příjmů rozpočtů ÚSC ve Švédsku jsou příjmy z pokut, poplatků a nevýrobních prodejů

Švédsko - prioritní oblasti výdajů samosprávy

- Územní samosprávné celky financují:
 - školství (cca 30 % rozpočtu)
 - zdravotnictví
 - sociální služby
 - veřejná doprava
 - urbanismus, výstavba
 - ochrana životního prostředí
 - bezpečnost
- výdaje samosprávy tvoří 25% švédského HDP, příjmy samosprávy tvoří 25,2% švédského HDP (=> mírně přebytkový místní rozpočet!)

Norsko - samospráva

- norská měna: NOK - norská koruna
- Místní samospráva:
 - 1) okresy (kommun) – 434 celkem - centrem okresu je obvykle obec/město, ale obec nemá samostatnou samosprávu
 - 2) hrabství (fylker) – 19 celkem
 - - obce samotné nemají zvláštní samosprávu
 - - místní samospráva upravena zákonem o místní samosprávě z roku 1992

Norsko – důchodové daně

- = inntektsskatt - státní daň z příjmů tvoří část příjmů územní samosprávy - lineární sazba ve výši 28.0 %, ale nižší sazba ve výši 24,5 % v okresech Finnmark a Nord-Troms
- **Neexistuje** místní daň z příjmů
- Kromě toho je vybírána tzv. **top tax** nebo **surtax** ve výši 9 % z hrubých příjmů mezi 456.400 NOK a 741.700 NOK a ve výši 12% z příjmů přesahujících 747.700 NOK

Norsko – transferové daně

- Daň z převodu nemovitostí není stanovena
- Dědická daň a darovací daň – progresivní sazba, až 30 % - obojí osvobozeno do částky 100.000 NOK

Norsko – majetkové daně

- Daň z nemovitostí = eigedomsskattelova
- - nepovinná (výjimka)
- - stanovuje ji územní samospráva
- - lineární sazba mezi 2 – 7 % podle oblasti

- Daň z čistého bohatství - z hodnoty přesahující 700000 NOK - lineární sazba ve výši 1,1 %

Norsko – ostatní příjmy rozpočtů ÚSC

- 44% příjmů rozpočtů ÚSC v Norsku jsou místní daně
- 14% příjmů rozpočtů ÚSC v Norsku jsou poplatky
- 17% příjmů rozpočtů ÚSC v Norsku jsou neúčelové prostředky přidělené státem
- 14% příjmů rozpočtů ÚSC v Norsku jsou účelové přidělené prostředky na konkrétní výdaje (např. od státu)

Norsko – prioritní oblasti výdajů samosprávy

- zdravotnictví
 - vzdělávání
 - péče o seniory
 - územní plánování
-
- výdaje norské samosprávy představují asi 20% norského HDP

Finsko - samospráva

- finská měna: EUR (členský stát eurozóny)
- Místní samospráva:
 - 1) komuny (communes, cca 340) - centrem komuny je obvykle obec/město, ale obec nemá samostatnou samosprávu
 - 2) regiony - 19 celkem
 - 3) provincie (läänit) – 5 celkem + speciální teritorium – není samosprávou ve striktním slova smyslu (představitelé jmenováni státem)

Finsko – důchodové daně

- Místní daň z příjmů – pouze fyzické osoby u příjmů ze závislé činnosti a podnikání – lineární sazba 16 - 21%, stanovuje municipalita
- Církevní daň z příjmů pro členy církve – lineární sazba v rozsahu 1 - 2,25%
- Státní daň z příjmu - progresivní sazba ve výši od 6.5% (nejnižší) do 30% (nejvyšší pásmo)
- Trojí zdanění příjmů – zároveň s daní z příjmů vybíranou státem a církevní daní z příjmů

Finsko – důchodové daně II

- Místní daň z příjmů právnických osob není stanovena, obce a 2 státem registrované církve získávají část výtěžku daně z příjmů PO vybírané státem
- Pro informaci: sociální pojištění ze závislé činnosti – $4,4\% \text{ z-ec} + 17,3\% \text{ z-el} = 21,7\%$ celkem – není však příjmem ÚSC
- Důchodové daně tvoří cca 95% příjmů ÚSC

Finsko – majetkové daně

- Daň z nemovitostí – vždy, stanovuje ji územní samospráva, výnos pouze do rozpočtů ÚSC, lineární sazba mezi 0,5 – 1 % podle oblasti (zahrnuje i pozemky), výjimky pro další nemovitosti – lineární sazba 0,22 – 0,5 % pro byty a obytné domy, 1 – 3 % pro rozestavěné stavby

Finsko – transferové daně

- Daň z převodu nemovitostí – property transfer tax – lineární sazba 4%, základ daně časová hodnota nemovitosti
- Dědická daň – progresivní sazba, až 16 %

Finsko – nedaňové příjmy rozpočtů ÚSC

- cca 30% příjmů rozpočtů ÚSC ve Finsku jsou nedaňové příjmy
- 20% nedaňových příjmů rozpočtů ÚSC ve Finsku jsou příjmy z podnikatelské činnosti
- cca 20% příjmů rozpočtů ÚSC ve Finsku jsou prostředky neúčelově přidělované státem

Finsko - prioritní oblasti výdajů samosprávy

- zvláštností je, že komuny financují zdravotní péči s přispěním státu (nikoli přímé financování státem – stát poskytně komuně nenávratné dotace na zdravotní péči)
 - sociální péče (spolu se zdravotní péčí představují 50% výdajů ÚSC)
 - vzdělávání
 - územní plánování
 - životní prostředí
 - kultura
-
- výdaje samosprávy tvoří 30% finských celkových veřejných výdajů

Daň z nemovitostí u místních rozpočtů

Země	Podíl daně z nemovitostí na celkových příjmech místních rozpočtů	Podíl daně z nemovitostí na hrubém domácím produktu
Velká Británie	99,13	1,36
Nizozemí	62,21	0,77
Portugalsko	18,69	0,76
Španělsko	12,43	1,89
Itálie	32,58	0,89
Německo	15,46	0,59
Francie	23,76	1,49
Rakousko	4,97	0,44
Dánsko	6,53	1,00
Lucembursko	4,77	0,16
Česká republika	5,18	0,24
Finsko	3,97	0,41

Shrnutí

- Zdanění v severských zemích mnohdy přesahuje 50% příjmů
- Obvyklé vysoké zdanění důchodovými daněmi
- Daň z nemovitostí nebo daň z příjmů nejběžnějším zdrojem příjmů územních samosprávných rozpočtů